

IT-kommissionen
K 1998:04
Anne-Marie Eklund Löwinder
Tel 08-405 33 67

2001-08-15

Fö 2001/175/ZIV
ITK 2001/57

Till Regeringen
(Försvarsdepartementet)

Remissyttrande - Sårbarhets- och säkerhetsutredningens betänkande Säkerhet i en ny tid (SOU 2001:41)

IT-kommissionen har i ett yttrande från 2001-08-15 lämnat allmänna synpunkter på utredningens förslag. I denna den andra omgången av remissen är uppgiften att överväga förslagets bedömda innebörd och konsekvenser för respektive ansvarsområde.

Utredningen avser med sina förslag att skapa en väsentlig ambitionshöjning inom IT-säkerhetsområdet, **något som IT-kommissionen** välkomnar.

IT-kommissionen har tidigare pekat på att säkerheten i samhällets informationsförsörjning inte är en angelägenhet enbart för den offentliga förvaltningen, utan för hela samhället. Bred samverkan är nödvändig i såväl det pågående som det fortsatta arbetet. Utredningens förslag utgör en strävan om att finna en struktur där staten kan samverka med alla delar av samhället - kommuner, landsting, länsstyrelser och näringsliv - på frivillig väg för att bygga upp en nödvändig struktur för informationssäkerhet.

IT-kommissionen stödjer de tre ansvarsprinciper som utredningen föreslår: områdesansvar, samverkansansvar och bevakningsansvar.

Det räcker dock inte med att fördela ansvar utan det krävs tydligt formulerade mål och utvecklade metoder för granskning av om målen uppfylls. Målen för arbetet med informationssäkerhet måste också anpassas till lagstiftningen och till de internationella standarder som successivt utarbetas. Här finns mycket kvar att göra, vilket utredningen också konstaterar.

Flera tidigare utredningar har sagt sig få belägg för att en allmän kunskapshöjning tillsammans med förebyggande skyddsåtgärder är det mest effektiva skyddet mot IT-incidenter, och att t.ex. incidenthantering inte kan ersätta utan bara komplettera sådana skyddsåtgärder. **Enligt IT-kommissionen är det en brist** att inte någon av de föreslagna funktionerna har fått ett uttalat ansvar för att förse allmänheten med löpande och objektiv information i folkbildande syfte inom området informationssäkerhet.

IT-kommissionen ansåg i sitt tidigare yttrande att utredningen tenderar att måla upp en alltför centralistisk modell för arbetet med IT- och informationssäkerhet. Det är viktigt att det arbete som utförs, utförs lokalt men att det kan samordnas, och att erfarenheter kan spridas.

IT-kommissionen anser att en organisationskommitté snarast måste tillsättas för att organisera planeringsmyndigheten och övriga IT-säkerhetsorgan som föreslås. Trots att utredningen själv betonar svårigheten att redovisa exakta uppgifter om dimensioneringen av de organ som föreslår lägger man dock fram en gissning som **enligt IT-kommissionens uppfattning** i värsta fall kan komma att bli styrande för organisationskommitténs arbete. Viktigare än att gissa på dimensioneringen i termer av antal anställda är att få in rätt kombination av kompetens, med redan befintliga eller möjligheter att bygga upp egna nätverksrelationer för att skapa effektiv samverkan och samordning.

13.2.1 Organisation för krishantering

IT-kommissionen är tveksam till att skapa ett nationellt krishanteringsorgan enligt utredarens förslag. Förslaget om krishantering på den centrala myndighetsnivån direkt under regeringen innehåller en rad oklarheter, i synnerhet när det gäller relationen till samordningsorganet för IT-säkerhet. Det är av stor betydelse att det inte byggs upp parallella system där det ena är vilande och endast aktiveras vid en krissituation. Här bör de olika principer som presenterats av bl.a. Förvarsberedningen tillämpas. Detta innebär att både den s.k. *ansvarsprincipen*, dvs. den som har ett ansvar för en verksamhet i fred skall ha det även i krig och *likhetsprincipen*, innebärande att verksamhetens organisation och lokalisering så långt möjligt skall överensstämja i fred, kris och krig, bör tillämpas.

13.2.2 Organisation för IT-säkerhet

Övergripande samordningsorgan inom IT-säkerhetsområdet

IT-kommissionen anser i likhet med tidigare utredningar att en samordning inom regeringen är nödvändig eftersom IT- och informationssäkerhetsfrågorna berör alla politikområden. **IT-kommissionen är positiv** till ett övergripande samordningsorgan. Ett sådant kan verka för en mer horisontell struktur än den existerande. **IT-kommissionen anser** att man bör dra nytta av de erfarenheter av samverkan som gjordes i samband med omställningen till år 2000. I stället för att dela upp arbetsuppgifterna vertikalt (s.k. ”stuprörprincip”), bör man organisera arbetet efter den ”närrincip” som utredningen framhåller som viktig, dvs. att gå från det lokala, till det centrala, där de föreslagna funktionerna utgör en samordnande och vägledande kraft, snarare än en verkställande och dominerande. Här kan en tvärdepartemental funktion vara nödvändig för att få olika politikområden att samverka.

Det är **enligt IT-kommissionen** också av utomordentlig betydelse att de resurser som skapas för att hantera olika hot och risker i ökad utsträckning samordnas.

Planeringsmyndighet

IT-kommissionen hänvisar till sitt tidigare yttrande. Läggs styrelsen för psykologiskt försvar ned i enlighet med förslaget är det **enligt IT-kommissionen** viktigt att dess kompetens inom området ”human intelligence” och omvärldsbevakning tas till vara så att detta område får väl så stora resurser i den nya strukturen som de verksamheter som kräver tekniska verktyg och datorstöd.

Mediakommission

IT-kommissionen ställer sig tveksam till inrättandet av en mediakommission. Det är enligt IT-kommissionen inte troligt att en sådan kommission som enbart har en roll vid höjd beredskap utgör något reellt stöd för mediaföretagen.

Teknikkompetensfunktion

Utredningen konstaterar att teknikkompetensfunktionen inte bör uppträda som aktör på konkurrensutsatta marknader. **Enligt IT-kommissionen** överensstämmer inte detta konstaterande med de uppgifter som funktionen föreslås få. Merparten av de uppgifter som utredningen föreslår för teknikkompetensfunktionen finns redan att tillgå på den öppna marknaden. De kan komma användare tillgodo efter det att de i upphandlingar riktat relevanta och kvalificerade krav på funktioner, tjänster och produkter som krävs för att höja säkerhetsnivån i de egna systemen. Aktiv hjälp vid svåra IT-säkerhetsincidenter, aktiv IT-kontroll, analys av elakartade program och annat tekniskt stöd inom IT-säkerhetsområdet är typiska exempel på produkter som står att finna på en stark och växande marknad för informationssäkerhet. Att en statlig myndighet skulle kunna konkurrera med det privata näringslivet på dessa områden är **enligt IT-kommissionen** tveksamt och möjligen också olämpligt.

IT-incidenthanteringsfunktion

IT-kommissionen har framfört synpunkter på PTS förslag avseende en funktion för incidenthantering, och hänvisar till tidigare yttrande.

System för säkerhetsinriktad evaluering och certifiering av IT-produkter

IT-kommissionen stödjer förslaget att inrätta ett statligt system för säkerhetsinriktad evaluering och certifiering. Det skulle gagna bl.a. offentlig förvaltnings IT-utveckling om en sådan funktion fanns tillgänglig inom landet. FMV har under många år varit kandidat för uppgiften.